דער אידישער זשורנאל

„פרייד אף איזראעל" יובילעאום ביילאגע

Sunday, June 22nd, 1930 — DAILY HEBREW JOURNAL — „דער אידישער זשורנאל" — זונטאג יוני 22-טער, 1930.

פינף און צוואנציג יאהר פרייד אף איזראעל טעטיגקייט

ב. סאנשיין

אונזער יום טוב

מזל טוב!

ענדליך דערלעבט.

און היינט קומען מיר זיך צוזאמען די מיטגלידער פון דער „פרייד אף איזראעל", די שוועסטער פון אונזער אוקזיליארי, די קינדער אונזערע, וועלכע זענען גרופירט אין זייערע קלובען, און מיר זענען זיך משמח.

מיר פייערען די דערלעבונג פון פינף און צוואנציג יאר אידישען קאמף, אידישע הילף, ברידערליכע פאראייניגונג, און א צוזאמענבונד פון הונדערטער פאראייניגטע אידישע פאמיליעס אונטער דעם פאן פון אונזער סאסייטי.

פינף און צוואנציג יאר פון ארבייט און מיה זענען פארשוואונדען אונטער אונז. יארען פון אויפבוי, יארען פון ענטוויקלונג, יארען וועלכע האבען געלאזען טיפע וואונדען אין אונזערע רייהען, און דאך זענען מיר ארויס די זיעגער, און מיר פייערען אונזער טריאומף.

אונזערע ארבייטס יארען דערצעהלען געשיכטע פון נויט, הילף, קאמף, אידישען שטאלץ, און מענשליכע באציהונג צו אלץ וואס אידיש איז, צו אלעס וואס האט א שייכות מיט'ן אויפבוי פון דער אידישער טאראנטא, און דאס אידישע היימלאנד.

מיר זענען געוואסען צוזאמען מיט'ן אידישען קבוץ. מיר זענען געלאסען נאכגעגאנגען די ענטוויקלונג פון דער אידישער קהלה. געגומען אנטייל אין אלע אינטערעסען, און געשעפט פון זיי מענשען מאטעריאל פאר אונזער ארבייט.

און מיר האבען דעם קבוץ נוט פארשעמט.

יעדעס יאר דערצעהלט ממשות'דיגע ארבייט פאר זיך, פאר איינענע הילף, אבער מיט אויסגעשטרעקטע הענט צו יעדער אינסטיטוציע, וועלכע האט פארדיענט געשטיצט צו ווערען.

מיר האבען אונזער פיזיקאמיע אויסקריסטאליזירט, און מיר שטעהען ביים היינטיגען יום טוב שטאלץ מיט אונזער סאסייטי, ווייל אונזער שווערע ארבייט דערצעהלט פון אונזער טעטיגקייט.

די „פרייד אף איזראעל" סאסייטי האט ביינעפטראגען איהר חלק צו יעדער אינסטיטוציע, און יעדע אינסטיטוציע האט א מיטגליעד אין דער „פרייד אף איזראעל" סאסייטי, און די פינף און צוואנציג יאר זענען בלויז געווען די קינדער יארען פון ענטוויקלונג, וועלכע ווערען איצט נאכגעפאלגט פון אונזער יוגענט.

עס איז אונזער שמחה, אונזער אלעמענס פרייד, מיין פרייד איז אבער גרעסער, ווייל מיר איז צוגעטיילט געווארען דער כבוד דעם היינטיגען יום טוב צו אראנזשירען.

זאל דערביי דערמאנט ווערען די שווידערליכע פאסאירונג פון מיין ברודער און פירער, יחודא ראם ע"ה, וועלכער איז פון מיר אפגעריסען געווארען פאר דעם יום טוב, און וועלכער האט מיר אויסגעפעהלט ביי די לעצטע פארבאר־ייטונגען.

אזוי פאסירט שוין מיט אונז. יעדע אידישע שמחה מוז ארומגעהילט זיין מיט טרויער, און אין די איצטיגע מינוטען פון פרייד, פעהלט ער מיר באזונדער.

זאל דער היינטיגער יום טוב דיענען אלס טרייב־קראפט פאר דער צוקונפט, פאר א גרעסערער פאראייניגונג פון אלע די וועלכע וועלען באקאנט ווערען מיט אונזער פינף און צוואנציג יעריגע ארבייט. זאל די אגרעגונג דיענען אלס ביישפיעל צו אונזערע איינענע ברידער, וועלכע זאלען טעטיג פארזעצען אונזער אנגעהויבענע ארבייט.

האלט הויך די פאן פון דער „פרייד אף איזראעל" ארום וועלכער מיר זענען פאראייניגט, און מיט מעהר כח געהן פארווערטס, צו פייערען אונזער גאלדענעם יובילעאום!

ב. סאנשיין
טשערמאן פון יובילעאום קאמיטעט

ב. סאנשיין
טשערמאן פון יובילעאום קאמיטעט

יונה לופאק
פרייד אף איזראעל פרעזידענט.

אונזער יובילעאום

פאר די מיטגלידער פון דער סאסייטי איז היינט א שמחה. פאר מיר אלס פרעזידענט, וועלכער שטעהט ביים רודער, איז עס דער יום טוב פון דערגרייכונג.

מיר האבען דערגרייכט א פערטעל יארהונדערט פון געועל־שאפטליכער און איינענער ארבייט. מיר האבען דערפירט די סאסייטי צו דער הויך פון א געזעלשאפטליכער פאזיציע. און דערפאר, שוועסטער און ברודער, איז די פרייד פון אונז, בעאמטע, א פיעל גרעסערע.

ערלויבט זשע מיר אויסצודריקען א דאנק, ביי דער געלעגענהייט, צו אלע בעאמטע, טוער, מיטארבייטער, איבערהויפט צום יובילעאום קאמיטעט; פאר צוגרייטונג די שעהנע פייערונג.

זייט געגריסט! און צוזאמען וועלען מיר ארבייטען פאר א שעהנערער צוקונפט.

יונה לופאק

פרעזידענט.

1905 — 1930

ארויסגעגעבען
לכבוד דעם
פינף און צוואנציג
יעריגען יובילעאום
פון דער
פרייד אף איזראעל
UNITY FRIENDSHIP
זונטאג
יוני דעם
צוויי און צוואנציגסטען
1930

אינהאלט:

אונזער יום טוב — ב. סאנשיין.
באגריסונג — יונה לופאק.
אין טאג פון חשבון — א. שווירסקי.
עס איז ווערט צו באלאנגען — הרב יעקב גארדאן.
א גרוס פון דער קלאוקמאכער יוניאן — א. קירזשנער.
פינף און צוואנציג יאר „פרייד אוו איזראעל".
פינאנציעלער באריכט.
א פערטעל יארהונדערט — ה. מ. קירשענבוים.
איינגעוואצעלקייט — א. ריינוויין.
דער רוהיגן ביין פון געזעלשאפטליכען לעבען — ש. מ. שאפירא.
אונזער באגריסונג און וואונש — מ. טורנא.
בילדער.

אין טאג פון חשבון

א. שווירסקי

אין יעדער באוועגונג, סיי אין מענשליכען לעבען, סיי אין לעבען פון אן ארגאניזאציע, איז פאראן אן אפשטעל צייט, די צייט פון חשבון הנפש, און ביי א יובילעאום פייערונג איז געוויס די פאסיגסטע צייט, אונטערצוציען דעם סך הכל פון דער ארבייט.

זייענדיג פינף יאר סעקרעטאר פון דער „פרייד אף איזראעל", קומענדיג אין באריהרונג מיט יעדען איינציגען מיטגליעד, איז מיר געווים באקאנט די אורזאכע פאר וואס די סאסייטי איז היינט צו טאג, די גרעסטע בענעפיט סאסייטי אין קאנאדע.

די אורזאכע איז א זעהר איינפאכע. קודם כל דערפאר, ווייל ניט נאר איז די „פרייד אף איזראעל" א בענעפיט סאסייטי, נאר איז פארבונדען מיט טויזענטער פעדים, מיט דער גאנצער אידישער באוועגונג.

פון דער פלאטפארמע פון דער „פרייד אף איזראעל" קען מען הערען אגיטירען פאר פארשיעדענע וועלטליכע אונטערנעמונגען, ווי אידישע שולען, דעקלאסירטע אידען, פאר דעם אויפבוי פון ארץ ישראל, און אנדערע קולטורעלע אונטערנעמונגען.

ביי די פאראזאמלונגען הערט מען פארשיעדענע דעבאטען, איבער טאגיטעגליכע פראגען, פאר די מיטגליעדער ווערט אראנזשירט קאנצערטען, אינטערעסאנטע פאלעזונגען, לעקציעס, אזוי אז דער מיטגליד האט אן אינטערעס צו קומען צו דער פארזאמלונג.

דאס וויכטיגסטע איז, וואס די סאסייטי שטעהט אויף דער וואך, ווען א מיטגליד איז אין נויט.

דער געוועהנליכער מיטגליד, קען קיין באגריף ניט האבען, וועגען דער גרויסער פאר־אנטוואורטליכקייט פון די בעאמטע אין אזא פאל, און איך וועל מיר ערלויבען אהן באפוצונגען איבערצוגעבען עטליכע פאסירונגען.

אין א פעברואר נאכט, ארום האלב נאך צוויי, רופט מען מיך צום טעלעפאן, אד א מיטגליד פילט שלעכט.

אויפ'ן נאס איז א גוואלדיגער פראסט, עס איז אומעגליך צו קריגען א טעקסי. איך האב אויפגעוועקט דעם פרעזידענט, די פאמיליע. און מיר זענען אוועק אין האספיטאל. דארט האבען מיר דערזעהן א גוט באקאנטען מיטגליד, וועלכער איז קראנק געווארען ביי דער ארבייט פון דער סאסייטי.

א מאדנער אומעט איז אונז באפאלען, מיר האבען אלעס באזארגט. פארבראכט דארט א שטיקעל צייט, און אוועק רוהיג מיט דעם געוויסען, אז אין פאל פון נויט, איז פאראן צו איליצען זיך צו ווענדען, און עס זענען פאראן מענשען, וועלכע האלטען פאר זייער חוב עס צו טאן.

און אט איז א צווייטער פאל.

א קאלטע ווינטער נאכט. דער שניי איז עטליכע אינטשעס הויך, און מען דארף צונעמען א מיטגליד אין האספיטאל אריין. איך און דער פארשטארבענער פרעזידענט מר. ראם ע"ה, געהען אין טיפען שניי ביז צו דער „סטריט־קאר", און צוקומענדיג נאהענט, פאלט מיין באגלייי־טער און צוקלאפט זיך שטארק. אויפשטעהענדיג, בעט ער מיך, ניט צו דערצעהלען פון דעם פאל, באמערקענדיג עס איז מיין פליכט, און איך מוז עס באזארגען.

דא שפיגעלט זיך אפ, די איבערגעבענהייט פון די בעאמטע צו זייערע מיטגלידער.

ערשט די טעג. א מיטגליד ווערט קראנק, א קאמיטע געהט אים באזוכען. ער ליגט אויפ'ן קראנקען בעט און טרויערט.

צוואנציג יאר געוועזען א מיטגליד. און צוויי וואכען פאר'ן יובילעאום קראנק געווארען. עס האט זיך אזוי געוואלט זיין ביי דער פייערונג!

מיר האבען ארונטערגעלאזען די אויגען און זיך געשעהמט צו קוקען איינער אויפ'ן צווייטען.

אזוי איז דער גאנג פון דער וועלט:

אט בין איך געקומען.
אט געה איך.
און אט בין איך ניטא!

די „פרייד אף איזראעל" איז די סאסייטי, וועלכע ניט אכטונג אויפ'ן יחיד, און ווען איר באלאנגט צו אזא סאסייטי זענט איר רוהיג, און עס איז אייך א סך לייכטער צו טראגען דעם יאך פון לעבען, וויסענדיג אז איר באלאנגט אין א משפחה, מיט וועלכע איר קענט זיך באראטען, פארברענגען, העלפען, מיטהעלפען, אז איר זענט ניט עלענד.

דאס איז דער סוד פון גרויסען וואיקס, פון דער „פרייד אף איזראעל" סיק בענעפיט סאסייטי.

א גרוס פון דער קלאוקמאכער יוניאן

מיט פארגעניגען נעמען מיר אן די איינלאדונג, צו באגריסען אייך צום פינף און צוואנציג יעריגען יובילעאום, ווייל די „פרייד אף איזראעל" איז אלע מאל געשטאנען מיט די ארגאניזירטע ארבייטער אין זייער קאמף, און אין זייער נויט.

ניט נאר באזארגט איר אייערע מיטגליעדער מיט בענעפיט פאר דער צייט פון קראנקהייט, נאר איר האט זיך אויך געשטעלט אויף דער הויך צו באזארגען אייערע מיטגליעדער אין דער צייט פון זייער ארבייט. דאמיט וואס איר האט איינגעזעהן, אז אויב זיי זענען ארבייטער דארפען זיי באלאנגען צו דער יוניאן פון זייער פאך, און איר העלפט זיי אויסקעמפען א שענערען און בעסערען לעבען.

עס איז פאר אונז א כבוד אייך צו באגריסען, און מיר ווינשען אייך א לאנג יעריגען עקזיסטענץ.

דושאינט באארד קלאוק און
דרעס־מאכער יוניאן, א. ל. ג. ו.
ס. קרייזמאן, טשערמאן.
א. קירזשנער, ביזנעס אגענט.

באגריסונג פון דעם ערשטען פרעזידענט

זייט געגריסט, בעאמטע און מיטגלידער, פון דער „פרייד אוו איזראעל", צו אונזער היינטיגען יום טוב!

מיין שמחה, צו דערלעבען די פינף און צוואנציג יעריגע פייערונג אלס ערשטער פרעזידענט און גרינדער, איבערשטייגט געוויס אלע ערוואארטונגען.

זאל דער היינטיגער יום טוב דיענען אלס א קוואל פון נייע דערפרישונגען פאר דער צוקונפט.

יצחק הוטנער,
ערשטער פרעזידענט פון דער
„פרייד אוו איזראעל סאסייטי".

הרב יעקב גארדאן

עס איז ווערט צו באלאנגען

(צום פרייד אף איזראעל יובילעאום)

אין די נאהענטע פארגאנגענהייט איז אין דער אידישער שכונה געפראקטיצירט געווארען אויספיהרליך דער „חברים כל ישראל" באגריעה.

דארטען אין דער שכונה האט געהערשט אחדות בוכשטעבליך.

די שכונה האט געדיענט אלס מוסטער פון ברידערליכקייט פאר'ן דרויסען.

טאמער האט פאסירט, אז איבער פארשיעדענע אורזאכען איז איבער־גערעסען געווארען די פריינדשאפט פעדים צווישען איינעם מיט'ן צווייטען, האט דיעזעס געדויערט בלויז ביז ערב יום כפור, דאן האט זיך געהערט די שטימע „לאמיר זיך איבערבעטען". דער שולדיגער האט אנערקענט זיין עולה, דער צווייטער האט איהם מוחל געווען די פריינדשאפט איז בעייט געווארען מיט מעהר פרישקייט, מען האט געטרונקען לחיים, געוואונשען איינער דעם צווייטען א גוט־יאהר, נאכפרעגענדיג פיליכט דארפסטו א גמילות חסד.

דער לעבען פון אידען אין דער אידישער גאס איז געווען א געמיטליכער. אז ביי אימיצען איז פארגעקומען א שמחה האבען זיך אלע געפרעהט. פארקעהרט חלילה, אין א פאל פון צער, האבען אלע געראגה'ט.

אז עס איז אויפגעוועקט געווארען דער חשק צו לערנען, שטודירען ספרים, אדער סתם פארברענגען, איז מען געגאנגען אין שוהל, דארטען האט מען שטענדיג געטראפען פאסענדע חברים פאר דעם.

די קללה פון עלענדקייט האט קיין פלאץ ניט געפונען צווישען אידען.

ניט נאר פלעגט מען פייערליך פארברענגען ביי הויפט שמחות, ברית'ן, חתונות, ברי־מצוה'ס, זאנדערען זאגאר אזוינע שמחות ווי אפשערען דעם קינדס האר צו דריי יאהר, פיהרען דעם ערשטען מאל א קינד אין חדר, איז אויך געווען א בעדייטענדע סבה ארויסצורופען א יום־טוב'דיגע שטימונג אין דער גאנצער שכונה.

ניט קנאפער איז געווען אינטערעסאנט דער חברה קרישא מאהלצייט מיט זיינע הכנות. אפילו „נ י ת ל" ביינאכט, ווען כנופיות־ווייז האט מען אויסגעהערט די צאן קדשים זינגענדיג „פאנדרא ליגט אין בלאטע, מען שלאגט איהם ביז ער האט חרטה", האט מען אויך פיעל הנאה געהאט, פיליכט מעהר ווי פון אן אמעריקאנער טעאטער.

די צחלה ושמחה'דיגע פורים פארווייילונגען, שמחת־תורה'דיגע רקודים, באגלייט מיט עכט אידישע נגונים, האבען פארשאפט אלעמען חיות מיט א פולער מאס.

ביי א פייערונג פון א חנוכת הבית, סיום, מלוה מלכה, אדער אירגענד וועלכע אנדער שמחה איז אלעס איינגעריכטעט געווארען זעהר דעמאקראטיש. ארים און רייך זיינען געזעסען ביי דעם זעלבען טיש. אהן אונטערשייד פון למדן ביז דעם איינפאכען ניט למדן.

בשעת מען האט זיך באגעגענט האט מען זיך העפליך באגריסט.

ווען אימיצער האט פארפעהלט צו קומען אין שוהל צו מנחה, האט געקאכט אין דער שכונה, ווער ווייס וואס עס האט פאסירט מיט'ן אויסגעפעהלטען אין בית מדרש, באלד איז

(פארזעצונג אויף פיידש 7)